תורה אור • פרשת ויצא • מאמר 5

וישכם לבן בבקר וינשק לבניו ולבנותיו ויברך אתהם כו׳

״וישכם לבן בבקר וינשק לבניו ולבנותיו״

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ״ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com
הפרשה החסידית
/likuteitorah.com/he/torah-ohr/vayeitzei/5

1 **וישכם לבן בבקר וינשק לבניו ולבנותיו ויברך אתהם כו'. הנה כתיב לך ה' הגדולה והגבורה כו'.**

"וישכם לבן בבקר וינשק לבניו ולבנותיו ויברך אתהם כו'".

בלשון נקבה שהם בחי' מקבלים מאור א"ס ב"ה כי באור א"ס ב"ה בעצמו לא שייך לשון גדולה שבמקום גדולתו כו'.

והנה כתוב: "לך ה' הגדולה והגבורה כו'", בלשון נקבה, שכן הן בחינת מקבלות מאור אין סוף ברוך הוא; שהרי באור אין סוף ברוך הוא עצמו לא שייך לומר "גדולה", כי "במקום גדולתו כו'".

2 **והנה גדולה היא מדת אברהם וכמ"ש ואגדלה שמך. וזהו שאומרים אלקי אברהם כו' ושבחו של הקב"ה הוא שכך ענוותנותו יתי' כו' שנמשך ונתפשט אור א"ס ב"ה כ"כ** [כל כך] **עד שיהיה שורה ומתגלה במדת אברהם אוהבי כו'.**

והנה, מידת הגדולה היא מידתו של אברהם, כפי שנאמר: "ואגדלה שמך". וזהו [הפירוש של] מה שאומרים: "אלקי אברהם כו'". ושבחו של הקדוש ברוך הוא הוא שזוהי ענוותנותו יתי' כו': שאור אין סוף ברוך הוא נמשך ומתפשט במידה כה רבה, עד שהוא שורה ומתגלה במידתו של אברהם, "אוהבי" כו'.

3 **והנה האבות הן הן המרכבה שהיו כל ימיהם בבחי' בטול כו' ועי"כ** [ועל ידי כך] **זכו להשראת השכינה אור א"ס ב"ה בגילוי ממש שיהיה אור א"ס ומדותיו הם המתגלים בנפשם אברהם אוהבי ופחד יצחק כו'.**

והנה, האבות הם עצמם המרכבה, שכן כל ימיהם היו במצב של ביטול וכו'; ובזכות כך זכו להשראת השכינה — אור אין סוף ברוך הוא — בגילוי ממש, כך שאור אין סוף ומדותיו הם שהתגלו בנפשם: "אברהם אוהבי" ו"פחד יצחק" וכו'.

4 **והן הן מדות גדולותיו וגבורותיו של הקב"ה עצמו שנמשך ונשתלשל למטה על ידיהם להיות גילוי אור א"ס ב"ה בכלל נפשות ישראל בבחי' גילוי ממש ולא במחשבה בעלמא שכל ישראל מאמינים בני מאמינים כו'**

והן עצמן מידות גדולתו וגבורתו של הקדוש ברוך הוא עצמו, שנמשכו והשתלשלו למטה על ידם, כדי שאור אין סוף ברוך הוא יתגלה בכלל נשמות ישראל בגילוי ממש, ולא רק במחשבה בעלמא, שכן כל ישראל הם "מאמינים בני מאמינים" וכו'.

כי המחשבה היא ברשותו של אדם אל כל אשר יחפוץ יטנו והחפץ ימלא את לבו ומחשבתו להטותה פעמים כך ופעמים כך.

שהרי המחשבה נתונה לשליטתו של האדם: "אל כל אשר יחפוץ יטנו"; והרצון עשוי למלא את לבו ואת מחשבתו ולהטותה פעם לכאן ופעם לכאן.

5 **וצריך שיהיה החפץ והרצון תקוע במקום נאמן והוא ע"י הדעת והכרה בבחי' הרגשה כאלו רואה כו' וכמארז"ל** [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] **על אברהם אבינו ע"ה** [עליו השלום] **שהכיר את בוראו כו'.**

והרצון והחשק צריכים להיות נטועים "במקום נאמן", והדבר נעשה באמצעות דעת (daas) והכרה שיש בה תחושה, כאילו האדם רואה וכו'; וכפי שאמרו חז"ל על אברהם אבינו ע"ה, שהכיר את בוראו וכו'.

אך המשכת גילוי זה מבחי' מעלת ומדרגת האבות עצמם כו' כי האבות היו בבחי' מרכבה דאצי' דאיהו וגרמוהי חד ולא כל נפש תוכל שאת גילוי זה.

אולם המשכת הגילוי הזה מן המעלה והמדרגה של האבות עצמם וכו' אינה שייכת לכל נשמה; שכן האבות היו מרכבה של עולם האצילות, שבו "איהו וגרמוהי חד" (הוא וכליו אחד), ולא כל נשמה יכולה לשאת גילוי כזה.

אבל להיות גילוי זה נמשך ונשתלשל בבי"ע ששם מושרשות נפשות כלל ישראל הוא ע"י בחי' ומדרגת השבטים

אבל כדי שהגילוי הזה יימשך וישתלשל בעולמות בריאה, יצירה ועשיה, שבהם מושרשות נשמות כלל ישראל, הדבר נעשה באמצעות הבחינה והמדרגה של השבטים.

כי שבט הוא לשון המשכה כמו כוכבא דשביט וגם לשון שבט וענף מן האילן הגדול שהם בבחי' מרכבה לעלמא דאתגליא בבחי' (הים)

המילה שבט (shevet) מציינת המשכה, כמו כוכבא דשביט (kochva deshavit, כוכב שביט); והיא משמשת גם במשמעות של מקל וענף מן האילן הגדול.

עמד על י"ב בקר הם בחי' י"ב שבטים כנגד ארבע חיות המרכבה פני אדם כו'

הם מרכבה לעולם הגלוי (עלמא דאתגליא; alma de'isgalya), בבחינת "הים עמד על י"ב בקר"; אלה הם שנים עשר השבטים, כנגד ארבע חיות (chayos) המרכבה, פני אדם וכו'.

וכל א' כלול מג' אבות הרי י"ב ומשם נמשך השפעת והמשכת גילוי אלקותו ית' בכלל הנפשות של ישראל שבחי' ומדרגת השבטים יכולים כל ישראל שאת בנפשם.

וכל אחד מהם כלול משלושת האבות, וכך מתקבלים שנים עשר; ומשם נמשכת ההשפעה והמשכת גילוי אלקותו יתברך אל נשמות ישראל בכלל, שכן כל ישראל יכולים לשאת בנפשם את הבחינה והמדרגה של השבטים.

וזהו שאמר הנביא על הגלות (ונתקן בתקון חצות) **למה תתענו ה' מדרכך תקשיח לבנו מיראתך שוב למען עבדיך שבטי נחלתך.**

וזה מה שאמר הנביא על הגלות (ונקבע בתיקון חצות): "למה תתענו ה' מדרכך תקשיח לבנו מיראתך שוב למען עבדיך שבטי נחלתך".

פי' מדרכך מדת אברהם שנאמר עליו (בראשית יא) **הלוך ונסוע הנגבה כו' ומיראתך מדת יצחק כו'**

הפירוש של "מדרכך" הוא מידתו של אברהם, שעליו נאמר (בראשית יא) "הלוך ונסוע הנגבה" וכו'; ו"מיראתך" היא מידתו של יצחק וכו'.

וקובל הנביא למה תתענו ותקשיח לבנו ממדת אברהם ויצחק להיות רחוקים מאור פני ה' שיתגלה עלינו ולהיות בגלות אדום הם ענייני עוה"ז כו'

והנביא מקונן: "למה תתענו ותקשיח לבנו" ממידת אברהם ויצחק, כך שאנו רחוקים מגילוי אור פני ה' עלינו ושרויים בגלות אדום, כלומר בענייני העולם הזה וכו'.

על כל פנים שוב למען עבדיך שבטי נחלתך כלומר שעם היות שבחי' מעלות ומדרגת האבות עצמם אינו שורה ומתגלה בנפש האדם בגלות אבל ע"י השתלשלו' [השתלשלות] **בחי' ומעלת השבטים יוכל להיות גילוי זה בכל נפש מישראל:**

"על כל פנים שוב למען עבדיך שבטי נחלתך"; כלומר, אף שמעלתם ומדרגתם של האבות עצמם אינן שורות ואינן מתגלות בנפש האדם בגלות, בכל זאת, באמצעות השתלשלות הבחינה והמעלה של השבטים, גילוי זה יכול להופיע בכל נפש מישראל.

6 **והנה מדתו של יעקב אבינו ע"ה** [עליו השלום] **היא בחי' הרחמים העליונים שאפילו על כל עולמות שייך ונופל בחינת הרחמנות כו'**

כעת, מידתו של יעקב אבינו ע"ה היא בחינת הרחמים העליונים, שכן מידת הרחמים שייכת וחלה אפילו על כל העולמות, וכו', כפי שמבואר במקום אחר.

כמ"ש במ"א ומדרגות השבטים יוצאי ירך יעקב הם במדריגה שלמטה הימנו דהיינו לעורר רחמים רבים על ניצוץ אלקות השורה בנפשו

ומדרגות השבטים, "יוצאי ירך יעקב", הן במדרגה נמוכה ממנו; כלומר, לעורר רחמים רבים על ניצוץ האלקות השוכן בנפשו,

ע"י התבוננותו בגדולת א"ס ב"ה איך שהוא רם ונשא וכולא קמיה כלא חשיבי ובטול כל הנבראים במקורם ובכללם גם נפשו כשהיתה במקור חוצבה חלק

באמצעות התבוננות בגדולתו של אין סוף ברוך הוא: כיצד הוא רם ונישא, ו"כולא קמיה כלא חשיבי", וכיצד כל הנבראים בטלים במקורם; ובכללם גם נפשו של האדם, כשהייתה במקור שממנו נחצבה,

אלוה ממעל ממש שהיתה בטלה באור א"ס ממש ואיך ירדה פלאים מטה מטה מאיגרא רמא כו' ולפי רבוי ואריכות ההתבוננות כך תגדל הרחמנות ביתר שאת.

"חלק אלוה ממעל" ממש, כשהייתה בטלה ממש באור אין סוף; וכיצד ירדה פלאים מטה מטה, "מאיגרא רמא" וכו'. וככל שההתבוננות מרובה וממושכת יותר, כך יגדלו הרחמים ביתר שאת.

ועד"ז נתקן כל סדר התפלה ובפסוד"ז [ובפסוקי דזמרה] **שכמה פסוקים המספרים בשבחו ש"מ** [של מקום] **בעילוי אחר עילוי שמזה תגדל הרחמנות על ירידת הניצוץ וריחוקו מאור א"ס ב"ה כנ"ל.**

ובאופן זה תוקן כל סדר התפילה, ובפסוקי דזמרה יש פסוקים רבים המספרים בשבחו של הקדוש ברוך הוא, מדרגה אחר מדרגה; ומתוך כך גדלים הרחמים על ירידת הניצוץ ועל ריחוקו מאור אין סוף ברוך הוא, כנזכר לעיל.

7 **והנה ע"י שמתעורר בחי' הרחמנות באתעדל"ת** [באתערותא דלתתא] **אתעדל"ע** [אתערותא דלעילא] **כמו למשל השבט וענף של אילן שכופפין אותו כו' אזי נמשך כל האילן.**

כעת, כאשר מידת הרחמנות מתעוררת באדם כאתערותא דלתתא, [באה בעקבותיה] אתערותא דלעילא; בדומה, למשל, לשבט ולענף של עץ שמכופפים אותם וכו', ואז נמשך אחריהם העץ כולו.

כך הוא ע"י אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] **זו שמבחי' ומדרגת השבטים גורם אתעדל"ע** [אתערותא דלעילא] **בחי' רחמים רבים להיות נמשך גילוי אור א"ס ב"ה ובחי' מעלות ומדרגות האבות בבחי' גילוי ממש בנפשו דהיינו בחי' דעת והרגשה כאילו רואה כו'.**

כך גם, באמצעות אתערותא דלתתא זו, שמקורה בבחינה ובמדרגה של השבטים, מעוררים אתערותא דלעילא — את הבחינה של רחמים רבים; וכך נמשכת למטה התגלות אור אין סוף, ברוך הוא, וכן הבחינה של מעלות ומדרגות האבות, כהתגלות ממש בנפש. כלומר, מתעוררות בה דעת ותחושה, כאילו האדם רואה וכו'.

וכמאמר אבינו אב הרחמן רחם נא עלינו ותן בלבנו בינה כו' שכדי להיות לבבנו מכון וכסא להשראת בינה ודעת בבחי' הרגשה בלב הוא ע"י הרחמנות

וכמו בנוסח התפילה: "אבינו אב הרחמן רחם נא עלינו ותן בלבנו בינה כו'"; כדי שלבנו יהיה מקום וכיסא להשראת בינה ודעת, שיורגשו בלב, הדבר נעשה באמצעות הרחמנות,

כי הרחמנות והדעת תלוי זה בזה. וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] (ברכות לג.) **כל מי שאין בו דעה כו':**

שכן הרחמנות והדעת תלויות זו בזו. וכמאמר חז"ל (ברכות לג.): "כל מי שאין בו דעה כו'".

8 **אך הנה גם לבחי' אתעדל"ע** [אתערותא דלעילא] **שיהי'** [שיהיה] **תלוי באתעדל"ת** [באתערותא דלתתא] **זו צ"ל בחי' המשכה מלמעלה והמשכה זו היא ממקור הרחמים עליונים שלמעלה מעלה מסדר ההשתלשלות ששם מקור ושרש הרחמים מה שאינו מושג ונתפס בסדר השתלשלות כלל**

אולם, גם כדי שאתערותא דלעילא [התעוררות מלמעלה] תהיה תלויה באתערותא דלתתא [התעוררות מלמטה] זו, נדרשת המשכה מלמעלה. המשכה זו באה ממקור הרחמים העליונים, שהוא למעלה מעלה מסדר ההשתלשלות; שם מקור ושורש הרחמים, שאינו מושג ואינו נתפס כלל בסדר ההשתלשלות.

וכמאמר אלקי עולם ברחמיך הרבים ברחמיך דייקא כו' וכמ"ש במ"א וזהו וישכם לבן בבקר פי' לבן דקדושה הוא בחי' לובן העליון דהיינו בחי' אור עצמותו

וכמו שנאמר בתפילה: "אלקי עולם ברחמיך הרבים", ו"ברחמיך דייקא" וכו', וכמבואר במקום אחר. וזהו [פירוש] "וישכם לבן בבקר". לבן דקדושה הוא בחינת לובן העליון, כלומר, בחינת אור עצמותו ומהותו של אור אין סוף ב"ה.

ומהותו של אא"ס [אור אין סוף] **ב"ה כמשל מראה וגוון לבן שאינו דומה לכל המראות וגוונים שהגוונים שלהם נתהוו ע"י צבע משא"כ מראה וגוון לבן הוא עצמות הדבר ומהותו שלא נשתנה ולא נתהוה ע"י צבע.**

הדבר דומה למראה ולגוון הלבן, שאינם דומים לשאר המראות והגוונים, שנוצרו באמצעות צבע; ואילו המראה והגוון הלבן הם עצמותו ומהותו של הדבר, שלא השתנה ולא נוצר באמצעות צבע.

9 **וכן הוא עד"מ אור א"ס ב"ה בעצמו ובכבודו דלית בי' [ביה] בחינת גוונין כלל דלית מחשבה תפיסא בי' [ביה] ואני ה' לא שניתי כתיב.**

כך גם, בדרך משל, אור אין סוף ברוך הוא בעצמו ובכבודו: אין בו כלל בחינת גוונים, שכן "לית מחשבה תפיסא ביי"; ונאמר "ואני ה' לא שניתי".

ולכן כתיב והחליף את משכורתי עשרת מנים אם כה יאמר נקדים כו'. שכל הבחי' עקודים ונקודים נתהוו ונשתלשלו ממנו ובירידתם והשתלשלם הם נקראים בשם עקודים ונקודים

ולכן נאמר "והחליף את משכורתי עשרת מנים אם כה יאמר נקדים כו'". כל הבחינות של עקודים (קשורים יחד) ונקודים (בבחינת נקודות) התהוו והשתלשלו ממנו; וכשהן יורדות ומשתלשלות הן נקראות בשמות עקודים ונקודים.

משא"כ בראשיתם ומקורם הם בטלים ונכללים ואינם עולים בשם כלל ולכן יכול הוא להפך מבחי' עקודים לבחי' נקודים ומנקודים לעקודים ואין זה שינוי לפניו ית' כב"י [כביכול] מאחר

אבל בראשיתם ובמקורם הם בטלים ונכללים, ואין להם שם כלל. לכן הוא יכול להפוך אותם מבחינת עקודים לבחינת נקודים, ומנקודים לעקודים, ואין בכך שינוי לפניו יתברך, כביכול.

שהם בטלים במציאות ואינם עולים בשם כלל לא שייך שם שינוי כלל (וזלע"ז [וזה לעומת זה] לבן דקליפה מחליף משכורתו ממש ברמאות).

מאחר שהם בטלים במציאות ואינם נקראים בשם כלל, אין שייך בהם כלל מושג השינוי. (ובניגוד לכך, לבן של הקליפה מחליף את שכרו בפועל, במרמה.)

והנה בחינת לבן דקדושה כנ"ל שם הוא מקור הרחמים העליונים מה שלמעלה מעלה מסדר ההשתלשלות ואתערותא דילי' [דיליה] בבוקר דאברהם בחי' חסד

והנה בחינת לבן דקדושה, כנ"ל, היא מקור הרחמים העליונים, שלמעלה הרבה מאוד מסדר ההשתלשלות; וההתעוררות שלו היא בבוקר של אברהם, בחינת חסד, כמו שנאמר (בראשית כב): "וישכם אברהם בבקר".

כמ"ש (בראשית כב) וישכם אברהם בבקר להמשיך רחמים להיות אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] תלוי באתעדל"ת [באתערותא דלתתא] המשכת הרחמים היא בבחי' חסד דאברהם.

כמו שכתוב (בראשית כב): "וישכם אברהם בבקר", כדי להמשיך רחמים, כך שאתערותא דלעילא תהיה תלויה באתערותא דלתתא; המשכת הרחמים היא בבחינת חסד של אברהם.

וכמאמר אהבת עולם אהבתנו כו' אבינו אב הרחמן כו'. וזהו וינשק לבניו הם הם בחי' השבטים (שהם בני בניו ובני בנים הרי הם כבנים)

וכמו שנאמר בתפילה: "אהבת עולם אהבתנו כו' אבינו אב הרחמן כו'". וזהו פירוש "וינשק לבניו": אלה הם בחינת השבטים (שהם בני בניו, ובני בנים הרי הם כבנים), בחינת המשכת אתערותא דלעילא, כנ"ל.

בחי' המשכת אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] **כנ"ל ובנותיו הן הן לאה ורחל עלמא דאתכסייא ועלמא דאתגלייא שלכל בחי' הללו נמשך בחי' לבן העליון בבחינת נשיקין ואתדבקות רוחא ברוחא.**

"ובנותיו" הן לאה ורחל — עלמא דאתכסייא (העולם הנסתר) ועלמא דאתגלייא (העולם הגלוי); לכל הבחינות האלה נמשכת בחינת לבן העליון בדרך של נשיקות ושל "ואתדבקות רוחא ברוחא":

לכל המשפיעים שהם בחי' בניו והמקבלי' [והמקבלים] **שהם בחי' בנותיו שיהי'** [שיהיה] **נשפע ונמשך בהם בחי' רחמים עליונים להיות אתעדל"ע** [אתערותא דלעילא] **תלוי באתעדל"ת** [באתערותא דלתתא]**. ויברך אתהם כו'.**

לכל המשפיעים, שהם בחינת "בניו", ולמקבלים, שהם בחינת "בנותיו", כדי שבחינת רחמים עליונים תושפע ותימשך בהם, כך שאתערותא דלעילא תהיה תלויה באתערותא דלתתא.

ענין הברכה כמ"ש (שם א) **ויברך אתם אלקים ויאמר להם כו' ומלאו את הארץ וכבשה כו'. דהיינו שיהי'** [שיהיה] **תוספת ברכה והמשכה למטה עד דאתהפכא חשוכא לנהורא.**

"ויברך אתם אלקים ויאמר להם כו' ומלאו את הארץ וכבשה כו'": משמעות הברכה היא כפי שנאמר (שם א), שהברכה תהיה תוספת והמשכה למטה, עד שהחושך יתהפך לאור.

וכמ"ש (שם יב) **ונברכו בך כל משפחות האדמה ובזרעך שיהיו נברכים ונכללים כל בחי' הניצוצים שנפלו בשבה"כ** [בשבירת הכלים] **בקדושתו של זרע יעקב.**

וכפי שנאמר (שם יב), "ונברכו בך כל משפחות האדמה" ו"בזרעך": כל הניצוצות שנפלו בשבירת הכלים יתברכו וייכללו בקדושת זרעו של יעקב.

וילך וישב לבן למקומו שזמן הארת בחי' זו היא בבוקר זמן תפלת השחר אבל אחר התפלה מסתלק הארה זו

"וילך וישב לבן למקומו": זמן ההארה של בחינה זו הוא בבוקר, בזמן תפילת שחרית, אך לאחר התפילה ההארה הזאת מסתלקת.

ולכך צריך להתפלל בכל יום שבכל יום חוזר ונמשך הארה זו וחזר ונסתלק אחר התפלה.

ולכן צריך להתפלל בכל יום, שכן בכל יום ההארה הזאת נמשכת מחדש, ושוב מסתלקת לאחר התפילה.

ויעקב הלך לדרכו בחי' יעקב יו"ד עקב הלך ונמשך בחי' תורה ומצות דתורה אקרי דרך (קדושין ב:) **ודי"ל** [ודי למבין]**:**

"ויעקב הלך לדרכו": בחינת יעקב — יו"ד [ו]עקב (העקב) — הלכה ונמשכה בבחינת התורה והמצוות, שהרי התורה נקראת "דרך" (קידושין ב ע"ב). ודי למבין.

LikuteiTorah.com
הפרשה החסידית

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY-NC 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. בתי כנסת, מוסדות חינוך ומפעלים ללא כוונת רווח רשאים להעתיק, להדפיס ולהפיץ אותה בחופשיות, ולבקש תרומות לכיסוי עלות ההדפסה; אסור למכור אותה לעולם. יש לציין את הוצאת קה"ת ואת likuteitorah.com. https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). למה ללמוד, וברכות הרבי: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

מיזם חינמי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך likuteitorah.com/he/torah-ohr/vayeitzei/5/

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק